

Dr. Galajda Ágnes: A családon belüli erőszak kérdésének megközelítése és kezelésének lehetőségei bírói szemszögből¹

„Hiszem, hogy egyfajta evolúciós folyamat – a tudatosság evolúciója közepette élünk. Az emberi jogaink megértésével párhuzamosan növekszik bennünk az emberi élet és az emberi méltóság tisztelete. Közösségként már nem nézzük el a rabszolgaságot, a gyerekmunkát, a gyerekbántalmazást vagy a feleségverést. Közösségként úton vagyunk afelé, hogy átlépjük a hatalom két lehetséges felfogását elválasztó küszöböt. Az egyik a másik ember feletti uralom, míg a másik a saját személyünk feletti uralom, amely a kölcsönösségben és az együttműködésben teljesedik ki.”²

Általános felvetések

- Nagyon nehéz annak a problémának a megközelítéséről és a megoldási lehetőségeiről beszélni, amely a jogszabályokban nem, vagy nem egyértelműen jelenik meg, amely tehát „hivatalosan” nem létezik.
- Nem valószínű, hogy a jelenlegi hatályos törvények rendelkezései alapján minden jogalkalmazó azonosan fogja értelmezni a családon belüli erőszak fogalmát, elfogadja a jelenség önálló, más erőszakos cselekményektől eltérően jellemzett különállását.
- Ha végtelenül leegyszerűsítsem a kérdés megközelítését, akkor azt lehet mondani: ha ennyi jelentős nemzetközi szervezet, az ENSZ, az Európai Unió szervezetei, kutatások foglalkoznak a kérdéssel, akkor legalább egy magára valamit adó jogász nem vitathatja a probléma létezését, mégis a gyakorlat nem ezt igazolja. Továbbá, ha ennyi határozatban kell felhívni az államok figyelmét erre a jelenségre, akkor az látszik, hogy a kérdés távolról sincs megoldva. De mi lehet ennek az oka?

1. A probléma megközelítésének általános alapelvei:

- **Létezik a családon belüli erőszak** (ami alapvetően nők elleni erőszakban jelenik meg) – a világ különböző országaiban különböző mértékben és formában – ami a kutatások alapján jól körülírható sajátosságokkal rendelkezik.
- Magyarországon a szabályozás **alapvetően büntetőjogi kérdésként** jelenik meg, de a büntetőjog az „ultima ratio,” a végső eszköz, ugyanakkor nincs önálló törvényi rendelkezés.
- **A jelenlegi eszközök nem elégségesek** a probléma megoldásához (nincs megoldás a kisebb súlyú cselekmények orvoslásához).
- Az igazságszolgáltatás egyik lehetséges válasza a jelenlegi helyzetben az **oktatás**, mivel a probléma csak egy határozott attitűdváltással és rendszerszemléletű, horizontális együttműködéssel kezelhető.

Jogszabályi szinten a családon belüli erőszak fogalma nem nyert meghatározást. Az elmúlt években ugyan voltak jogalkotási próbálkozások, de ezek nagy része a különböző és ellentétes koncepciók hatására elbukott.

¹ Az előadás elhangzott 2008. május 11-én az ILEA-n a családon belüli erőszak kérdéseiről a TAIEX szervezésében tartott konferencián.

² Patricia Evans: Szavakkal verve, Bp.Háttér Kiadó 2004.

Ugyanakkor – főleg a nemzetközi nyomás hatására - eldőlni látszik az a szakmai vita, hogy létezik a családon belüli erőszak, mint jól különálló társadalmi jelenség, vagy ahogy a távortartást bevezető általános törvényi indokolás szövege tartalmazza, mint **kriminológiai jelenség**.

Ma már aligha vitatható a kutatások alapján az a tény, hogy a különböző traumás sérüléseket átélő személyek viselkedésében sok hasonlóságot lehet felfedezni, így a nemi erőszakot túlélők és a háborús veteránok, a bántalmazott nők és a politikai foglyok, vagy a koncentrációs táborainak túlélői között. Téves ezt a felek közötti vitaként, konfliktusként kezelni. Ez hatalmi kérdés, amely nem egyenlő felek között jön létre.

2. Mitől más ez a jelenség, mi adja a specialitását?

Egyszeri traumatikus események szinte bárhol történhetnek, ám hosszantartó, ismételt traumát csak fogságban élnek át az emberek. Ismételt trauma csak abban az esetben történik, ha az áldozat fogoly, nem tud elszökni és az elkövető ellenőrzése alatt áll. Ez a helyzet a börtönökben, a koncentrációs táborokban, vallási szektákban, bordélyházakban, a szexuális kizsákmányolás egyéb intézményeiben és a családon belül. Az áldozat és az elkövető kapcsolata sajátos, különös: kényszerítő kontrollon alapuló kapcsolatot. Felvetődik a kérdés, a miért maradt, miért ment vissza kérdése. Ez az általános, az egyenlőségen feltételező emberi kapcsolatokon alapuló megközelítéssel nem érhető, az áldozat reakcióját egy más bűncselekmény áldozatának reakciójával nem lehet magyarázni.

Azok a módszerek, amelyek lehetővé teszik, hogy egy emberi lény egy másikat leigázzon, nagyon hasonló jelleget mutatnak. Itt az elnyomás, a hatalom megszerzésének kényszerítő technikái hasonlóak. Minden ilyen cselekmény, amellyel az ember ellenőrzése alá hajtja a másikat, a pszichés trauma ismételt, szisztematikus használatán alapul. Ennek része az autonómiától való megfosztás, elszigetelés, a közvetlen bántalmazás. Ugyanakkor jól ismert jelenség az, hogy a folyamatos rettegéshez nem szükséges az állandó bántalmazás. Sokszor elég a fenyegetés, vagy ismerős mozdulat, amelyet egy idő után már nem kell befejezni, a hatást akkor is eléri. Profánul azt mondhatnám, ha a kés megáll a levegőben, annak is ugyanannyi hatása van, mint annak, amelyik lesújt áldozatára. Itt végső cél az áldozat lelki ellenállásának megtörése.

Jellemzője a ciklikus, ismétlődő, kumulálódó folyamat. A traumát átélt ember legnagyobb félelme, hogy a szörnyűség pillanata visszatér, és a krónikus bántalmazás áldozatainál e félelem ténylegesen valóra is válik. Az alapvető bizalom igénye minden emberi kapcsolatban felmerül, különösen a családi kötelék keretében élők számára. A családon belüli erőszak esetében éppen ez sérül alapvetően.

Ezek azok a legfontosabb jellemzők, amelyek önálló megközelítését igénylik a problémának. S ez az a pont, amikor azt kell mondani, hogy itt a kapcsolatban élők, és bántalmazott személyek emberi jogainak a védelméről van szó. Ezen a ponton válik emberi jogi kérdéssé.

Ezek az elvek rögzítést nyertek az Alkotmányban is, amikor az 54. § kimondja:

- minden embernek veleszületett joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelytől nem lehet önkényesen megfosztani
- senkit nem lehet kínzásnak, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánásnak vagy büntetésnek alávetni

- mindenkinek joga van a szabadságra és személyi biztonságra.

Ezek az alapelvek nemcsak az abortusz, az eutanázia, vagy a fogva tartás kérdésköréhez kapcsolódnak.

Ezzel együtt nagyon nehezen tudott a kérdés bekerülni a társadalmi és politikai köztudatba annak ellenére, hogy nemzetközi szerződések – Magyarországra nézve is – kötelező hatállyal kimondták a nemek közötti bármilyen megkülönböztetés tilalmát, a nők elleni erőszak tilalmát.

A nemzetközi dokumentumok azt támasztják alá, hogy a családon belüli erőszak a nők elleni erőszak legelterjedtebb, ugyanakkor legkevésbé látható formája. Férfiak és más kiszolgáltatott helyzetben lévő családtagok is váltak már áldozattá. Lehetséges, hogy ez a kivétel, vagy az erőszak jellege, dinamikája és tartalma nem ugyanaz. Továbbá, néhány kivétel még nem indokolja az alaptétel elvetését.

A jog szintjét elérő szabályozás körében az első és legfontosabb egyértelműen a CEDAW Egyezmény, amely 1982 óta a magyar jogrendszer része.

Húsz évnek kellett eltelni ahhoz, hogy a téma a jogalkotók érdeklődési körébe kerüljön. Ehhez nyilván hozzájárult az Európai Unióhoz való csatlakozás ténye, aminek következtében megkerülhetlenné váltak olyan nemzetközi határozatok, amelyeket legalábbis illik figyelembe venni, de legalább utalni és hivatkozni rájuk.

Ennek során az első, kézzelfogható eredménynek tekinthetjük, amikor az Országgyűlés elfogadta a családon belüli erőszak megelőzésére és hatékony kezelésére irányuló nemzeti stratégiáról szóló 45/2003 (IV.16.) OGY határozatot.

Ez a határozat két nagyon fontos megállapítást tartalmaz:

- elismeri, hogy a családon belüli erőszak létező társadalmi jelenség, és nagymértékben jelen van a magyar társadalomban,
- kimondja, hogy a családon belüli erőszak nem tekinthető magánügynek.

Még ugyanebben az évben született a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájáról szóló 115/2003. (IX. 28.) OGY. határozat, amely prioritásként tartalmazta a családon belüli erőszak megelőzésére vonatkozó elképzeléseket.

Ugyanakkor pontosan tudjuk, hogy az Országgyűlési határozat, bár fontos dokumentum, de a jogalkalmazók, gyakran még a jogalkotók számára sem jelent kötelező erőt.

Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének Ajánlásai, Az Európai Tanács Miniszteri Bizottságának Ajánlásai, amelyek e témakörben születtek, mind azt támasztják alá, hogy egy megjelenésében változatos, de létező társadalmi jelenségről van szó.

Ezeknek a dokumentumoknak a tükrében talán érthetetlennek tűnik, hogy még mindig nem született egyértelmű politikai üzenet a családon belüli erőszak kérdésének megoldására.

3. Mi lehet az oka ennek a tagadásnak?

- A közép-és kelet európai országok társadalmi és politikai helyzetének a következménye, hogy a rendszerváltást követő években az eljárás alá vont személyek jogainak védelmét kellett biztosítani. Éveknek kellett eltelni ahhoz, hogy a társadalom érdeklődése általános szinten az áldozatok jogainak biztosítása felé forduljon. Ez is azt segítette elő, hogy megkerülhetlenné vált a családon belüli erőszak áldozataival való foglalkozás, akiknek még ezen a körön belül is speciális a helyzete.
- Meghatározóvá és kiemelt fontosságúvá vált az egyének szabadságjogainak védelme, valamint a magánszféra, így a család belső életének tiszteletben tartása. Széles körben elterjedt volt az a nézet, hogy a család életébe nem lehet beavatkozni, a jelenség elismerése – ennek ellenzői szerint – megingatja a család egységének, fontosságának a társadalmi szintű jelentőségét. Ez a megközelítés nagy etikai és társadalmi csapdát rejthet. Álláspontom szerint éppen azzal ismerem el a családot, mint a társadalom legfontosabb egységének a védelmét, ha egyértelműen kimondom, hogy családon belül az erőszak semmilyen formája nem fogadható el. Az álságos tagadás éppen azoknak kedvez, akik ezt a bizalmi és kölcsönös kötődésen alapuló helyzetet használják ki bűncselekmény elkövetésére. Még ma is problémát jelent ezeknek a kérdéseknek emberi jogi megközelítése, és rangsorolása. Alkotmányos elvek és nemzetközi dokumentumok egybevetéséből kétséget kizáróan megállapítható, hogy amikor alapvető fontosságú emberi jogok ütköznek, az áldozat életének védelme, testi épségének biztosítása minden mást megelőz.
- Igen erős a társadalmi tradíciók, az előítéletek létezése, amelyek átszövik a családi kapcsolatokat, az értékeket, a társadalom által elfogadott viselkedési mintákat. Nehezen fogadták el formálisan a családon belüli erőszak létezését, különösen igaz ez a lelki és szexuális erőszak esetében, amelynek első megközelítésben látható nyomait nem viselik az áldozatok.
- A jelenség felismerését segítő ismeretek hiánya.

Összegezve az állapítható meg, hogy a legfontosabb intézkedések (a társadalom tudatformálása, az attitűdváltás) nem bírósági megoldást igényelnek. Ugyanakkor a probléma hatékony kezeléséhez kell a politikai akarat, „mert az igazsághoz hatalomra is szükség van”. A politikai akarat jogszabályban, költségvetési támogatásban jelenik meg.

Hiszem azt, hogy ezt a kérdést bírósági szak előtt, s lehetőleg nem büntetőjogi eszközökkel kell megoldani, de a családon belüli erőszakot elítélő egyértelmű állami akaratot csak jogszabályban lehet kimondani.

4. Szükséges-e a külön, speciális törvény megalkotása a családon belüli erőszak áldozatainak védelmére?

Sok ország eljutott oda, hogy külön speciális büntetőjogi védelemben részesítette a családon belüli erőszak áldozatait. Én azok közé tartozom, akik úgy gondolják, hogy szükséges a speciális törvényi tényállás megalkotása ahhoz, hogy egyértelmű és megfelelő védelemben részesüljenek az áldozatok. Nem lehet eltekinteni attól, hogy a szakma képviselői

megosztottak, és sokan gondolják azt, hogy ez nem más jellegű erőszak, mint a többi, csak családban követik el.

Észlelhető, hogy a jelenség speciális jellegén túl számtalan előítélet nehezíti a megoldást. Ilyen pl. az áldozatok szavahihetőségének, a helyzetükkel való visszaélés veszélyének ismételt felvetése, annak ellenére, hogy eddig még egyetlen empirikus vizsgálat sem igazolta ennek a feltevésnek a valóságát. Nagyon sajnálatos, hogy amíg ezek az eddig nem igazolt aggodalmak akár a jogalkotás megakadályozásáig is eljutnak, más jellegű bűncselekményeknél nem lehet tapasztalni ezt a fajta előítéletet. Nem teljesen ismeretlen az a jelenség, hogy valótlan bejelentés történik bűncselekmény elkövetéséről, vagy a hatóságot félrevezetik, de ennek kezelésére megfelelő jogi eszközök állnak a hatóságok rendelkezésére. Álláspontom szerint nemcsak az *ártatlanság vélelme* tekinthető alapvető büntetőjogi elvnek, de mellette következetesen alkalmazni kell az *áldozat szavahihetőségének* alapelvét, más bűncselekményekhez hasonlóan.

Mindkettő természetesen megdönthető vélelem, és a hatóságokra hárítja az ellenkező bizonyítás felelősséget és kötelezettségét, nem a büntetőeljárás résztvevőire, még akkor is, ha ez sokkal nehezebb feladatot ró az abban eljárókra, mivel többnyire tanúk nélkül, a személyes szférában történő eseményekről van szó. Ezért nagyon fontos a rendőri munka szakszerűsége az intézkedés idején, a helyszíni szemle alkalmával.

Miért is kellene a külön törvény? A büntetőjogi gondolkodás középpontjában a bűnözés elleni hatékony és eredményes küzdelem problémája áll. Ezért veszi igénybe a büntető-jogtudomány a társadalomtudományi gondolkodás és kutatás eredményeit.

A jogtudomány és a társadalomtudomány párhuzamos fejlődése, nyitottsága és egymásra hatása ismert, de a jog nemcsak a társadalommal van kapcsolatban, hanem a politikával, hiszen a politika alkotja a jogszabályokat, nemcsak a jogpolitikai alapelveket. A politikai akarat is megjelenik a jogtudományban, ami gyakran átpolitizálódik, és sérülnek a szakmai elvek. Nyilván tudjuk, hogy egy-egy emberi magatartás bűncselekménnyé nyilvánítása nemcsak annak a függvénye, hogy valóban létezik-e, a tudomány igazolta-e önálló létét, hanem erre a politikai akarat is befolyást gyakorol.

A kutatások eredményei alapvetően a jogszabályokon keresztül jelennek meg a jogalkalmazók számára. Így kerülhetett szabályozásra a bünszövetkezet, bünszervezet (holott egy-két évtizeddel ezelőtt még tilos volt azt is kimondani, hogy Magyarországon van szervezett bűnözés)

De így szabályozta a jogalkotó az egyes speciális cselekményeket: pl. a csaláshoz képest elkövetési körülményeiben, eszközében eltérő módon végrehajtott bankkártyával történő elkövetést.

A differenciált jogalkalmazást csak differenciáltan meghatározott törvényi rendelkezések biztosítják. Az egységes jogalkalmazás érdekében a büntető törvénykönyvnek kell állást foglalni nemcsak abban, mi a bűncselekmény, és mi nem az, hanem abban is, hogy milyen ismérvek jellemzik azokat a cselekményeket, amelyek veszélyt jelentenek a társadalomra, és annak mi a súlya.

A kontinentális jogrendszerekben alapvető a *nullum crimen sine lege*, és a *nulla poena sine lege* elvének érvényesülése, mely előbbi a diszpozícióhoz, utóbbi a szankcióhoz kapcsolódik.

Ennek figyelembe vételével a hatékony védelem csak akkor biztosítható, ha ez önálló büntetőjogi tényállásban is megfogalmazódik.

A bűncselekmény a büntetőjog központi fogalma. A büntetőjog azokat a rendelkezéseket foglalja magában, amelyek az adott társadalmi rendet, ezen belül az egyes állampolgárok személyét vagy javait sértő, vagy veszélyeztető magatartások súlyosabb formáit írják körül. Egyértelmű politikai üzenetnek kell megfogalmazódnia, amely csak a jogszabályban ölthet testet. Mindaddig, amíg erre nem kerül sor, a jogalkalmazó mindig hivatkozhat arra, hogy ilyen kérdés nem létezik, nem tudja értékelni, mert nincs nevesítve, visszautalva az alapvető alkotmányos és büntetőjogi elvekre. Egyértelmű, hogy azok az országok, amelyek önálló törvényi tényállásban határozták meg a családon belüli erőszak fogalmát, elfogadták azt a tényt, hogy a klasszikus büntetőjogi tényállások, bár számos elemét lefedik ennek a cselekménynek, de éppen a lényegét nem képesek megragadni, így hatékony jogkövetkezményt sem lehet alkalmazni az elkövetőkkel szemben.

5. A jelenlegi eszközök

Azt nem lehet állítani, hogy az Országgyűlés határozata óta nem történtek lépések, itt elsősorban a jogi szabályozásra gondolok, de ettől fontosabb kérdés, hogy ez a gyakorlatban képes-e a családon belüli erőszak jelenségét visszaszorítani.

Jogszabályokban megjelent lényeges változások:

- a távoltartás, mint kényszerintézkedés bevezetése
- a zaklatás tényállása
- a bíróságoknak soron kívül kell kitzünni azokat az ügyeket, amelyben kiskorú sértett érintett.

Távoltartás:

A távoltartás hatályba lépésének legnagyobb pozitívuma az én álláspontom szerint kimerül abban, hogy Magyarországon is van ilyen. A jelenlegi szabályozás mellett nem képes betölteni azt az alapvető célt, amelynek létrehozására született. Nem tartom megfelelőnek, hogy a kényszerintézkedések között, a törvényi indokolás szerint az előzetes letartóztatás egyik alternatívájaként nyert szabályozást. Nyilván összefüggés van aközött, hogy a Büntetőeljárás törvény nem használja a családon belüli erőszak fogalmát és aközött, hogy a távoltartás szabályai is ennek megkerülésével, általánosságban lettek megfogalmazva.

Számomra több problémát felvet ez a megközelítés. A büntetőeljárás filozófiája szerint a kényszerintézkedés alapvető célja a terhelt jelenlétének a biztosítása, annak megakadályozása, hogy a terhelt kivonja magát az eljárás alól, a bizonyítékok megsemmisítésével, megváltoztatásával – vagy ezekre való törekvéssel – akadályozza, hátráltassa az eljárást, vagy a már megkezdett bűncselekményt befejezze, illetve újabb, ugyancsak szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekményt kövessen el.

Álláspontom szerint a **távoltartás alapvető célja**, hogy az áldozat számára biztonságot teremtsen annak eldöntésére, hogy a bántalmazó közvetlen ráhatásától megszabadulva, akár szakember segítségével el tudja dönteni, milyen lépést tegyen.

Nem szerencsés megközelítés az, hogy a távoltartás bevezetésének indokolásánál a legfontosabb szempont a szabad mozgáshoz és a tartózkodási hely megválasztásához való

alkotmányos jog korlátozásának kérdése. A törvény alkotása során nyomatékosan felmerült az elkövető tulajdonhoz való jogának a kérdése is.

Talán azért, mert a személyes szférához tartozó helyzetet kell megoldani, a társadalom számára ez nehezen elfogadható helyzetet teremtett, ugyanakkor egyértelmű állásfoglalás nélkül hatékonyan nem tudunk továbblépni. Itt tipikusan összeütköző alkotmányos elvekről van szó, amikor az élet, testi épség biztosításának minden esetben elsőbbséget kell élveznie. Az elkövető tulajdonhoz való joga egyáltalán nem, csupán a birtokláshoz való joga sérül, ugyanakkor számtalan olyan esemény van, amikor ez bekövetkezik, de ennek a védelme fel sem merül. Az Alkotmány védi a tulajdon minden formáját, de a tulajdonhoz való jog nem az alapvető emberi jogok körébe tartozik.

Eközben ki vizsgálja a bántalmazott személy és sokszor kiskorú gyerekek lakhatáshoz, tulajdonhoz való jogát, ami ugyanúgy sérül, ha a bántalmazás következtében el kell hagyni a lakást. Vizsgálta már valaha hatóság, hogy hová költözik az áldozat, és ő van-e akadályozva a lakhatás, vagy a szabad mozgás alkotmányos jogában?

A távoltartás kényszerintézkedésként történő szabályozása ugyanakkor alkalmatlan az azonnali védelem biztosítására, nem nyújt lehetőséget az összehatásban súlyos lelki traumának kitett, de aktuálisan kisebb súlyú bűncselekményt elkövetőkkel szembeni védelemre, és többletfeltételeket határoz meg, amely közül az alábbiakat fontos kiemelni:

- elrendelésére kizárólag büntetőeljárás során van lehetőség,
- a szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmény alapos gyanúja esetén
- ha a büntetőeljárásnak magánindítványra van helye, akkor a távoltartás a magánindítvány előterjesztése előtt nem rendelhető el, ami 30 nap.

Összehasonlító adat, hogy 2006 második félévében a bíróság országosan 24 esetben rendelte el a távoltartást, ezzel szemben 1.734 felnőtt személy volt előzetes letartóztatásban. 2007-ben 77 esetben rendelte el a bíróság, s 3.177 felnőtt személy volt előzetes letartóztatásban.

Álláspontom szerint nem érünk el változást addig, amíg a kérdést kizárólag kényszerintézkedésként kezelik a jogszabályok. A legtöbb cselekmény olyan, hogy a Büntető eljárási törvényben ismert kényszerintézkedés alkalmazásának nem áll fenn a feltétele, itt elsősorban biztonsági intézkedésre volna szükség, olyanra, amit az áldozat védelmében azonnal fogatosítani lehet.

Zaklatás

Új tényállásként 2008. január 1-jén lépett hatályba. Az első negyedévben országosan 69 ügyben indult nyomozás bűncselekmény alapos gyanúja miatt. Négy megyében egyáltalán nem, a legtöbb Hajdú-Bihar megyében (14). Nem indult ilyen jellegű cselekmény elkövetésének gyanúja miatt eljárás Bács-Kiskun, Komárom, Nógrád és Vas megyékben.

Soron kívüli eljárás

A Be. szerint a kiskorú sértett sérelmére elkövetett, az élet, a testi épség és az egészség elleni bűncselekmény, vagy a házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncselekmény miatt folyamatban lévő ügyekben a bíróságnak soron kívül kell eljárni.

A soron kívüli eljárás fogalmát a bírósági ügyvitelről szóló IM rendelet határozza meg, amely szerint a soronkívüliség az ügynek a rendes ügymenetből történő kivételét jelenti. A soron kívül intézendő ügyben - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - minden intézkedést *haladéktalanul* kell megtenni.

6. Ebben a helyzetben, ebben a jogi környezetben mit tehet az igazságszolgáltatás a családon belüli erőszak visszaszorítása érdekében?

- Első és legfontosabb feladat az ismeretek, a tudatosság szintjének az emelése. **A bírák oktatásának ebben jelentős szerepe van. Meg kell ismerni a jelenséget, sajátosságait, továbbá a vonatkozó kutatások és nemzetközi dokumentumok tartalmát.** Az erre kidolgozott oktatási program, a „Hídépítés”, rendelkezésre áll.

A bírák oktatási rendszerének és a szabályozásnak a hiányosságai azonban csökkentik ennek a hatékonyságát. Ilyen hiányosságnak tekinthető az oktatás önkéntessége, az, hogy az ilyen ügyek tárgyalására nincs kijelölt bíró, hogy nincs megbízható statisztikai ismeret a bíróságra került ilyen jellegű ügyek nagyságrendjéről.

Mint fentebb utaltam rá, ezek a cselekmények olyan jellegzetességekkel bírnak, amelyek más, erőszakosan végrehajtott cselekményektől - pl. testi sértés, emberölés - eltérnek. Így más értelmezést nyerhet többek között a jogos védelem megítélésének kérdése, amelynél szempont az arányosság, vagy annak túllépése, a kitérés kötelezettség, vagy a jogos védelem szükségessége, a közrehatás mértéke. Ezeket azért is különös gonddal kell vizsgálni, mert előfordulhat, hogy a bíróság elé éppen az évekig áldozatként szenvedő személy elkövetőként fog kerülni.

Lényegi kérdés, hogy ez megfelelő választ jelenthet-e, elegendő-e a családon belüli erőszak visszaszorítására? Összekapcsolódnak-e a különböző területek szakembereinek munkái? Nem kell külön hangsúlyozni, hogy mennyire hatástalan, ha a rendőrök nyomozási munkája eredménytelenül zárul a bíróságon. Nem lehet hatóságoként különböző szemlélettel kezelni ezeket az ügyeket.

Probléma az is, hogy a megfelelő csatornák, szakterületek összefüggően tudnak-e dolgozni, vagy az áldozat teljesen magára marad a bántalmazást követően. Itt hatékony válasz csak akkor adható, ha működik a jelzőrendszer, az igazságszolgáltatás, és a megfelelő utógondozó, ellátó hálózatok és valamennyien egy célt, azonos fogalmakat használnak.

Fontosnak tartom a szakmai protokollok kidolgozását, amelyek alapján a különböző szervek a munkájukat lehetőleg összehangoltan végzik.

Én azt gondolom, hogy egyértelműen társadalmi ügyként kell kezelni és fellépni a családon belüli erőszakkal szemben, ami nem a család ellen, hanem éppen a család védelme érdekében történik. Nem lehet belenyugodni a nagyfokú látenciába. Az egyértelmű jogszabályoknak azért is hangsúlyozni kell a szerepét, mert nem lehet az egyes bíróra bízni egy ügy megítélését, ez a jogegységet veszélyezteti.

A szakmai ismeretek bővítése, az oktatás, a szemléletváltás és a megfelelő jogi szabályozás együtt képes ezt a problémát megoldani.